

Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

Artuklu Akademi

Cilt: 4 • Sayı: 2 • Yıl: 2017

ISSN: 2148-3264

Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
Mardin Artuklu University Faculty of Islamic Sciences

Artuklu Akademi

Journal of Artuklu Academia

Cilt: 4 • Sayı: 2 • Yıl: 2017
ISSN: 2148-3264

Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Adına Sahibi
Owner on Behalf of Mardin Artuklu University Faculty of Islamic Sciences
Prof. Dr. Ahmet Ağırakça

Baş Editör | Editor in Chief
Ahmet Ağırakça

Editörler | Editors
Doç. Dr. Veysi Ünverdi, Doç. Dr. Ömer Bozkurt, Yrd. Doç. Dr. Eyüp Aktürk

Sekreteryaya | Secretary
Arş. Gör. Yasin Akan, Arş. Gör. Tuba Nur Saraçoğlu, Arş. Gör. Ferda Yıldırım

Yayın Kurulu | Editorial Board *
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Akbaş, Yrd. Doç. Dr. Eyüp Aktürk, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Alıcı,
Yrd. Doç. Dr. Birgül Bozkurt, Doç. Dr. Ömer Bozkurt, Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Demirci,
Yrd. Doç. Dr. M. Ata Deniz, Yrd. Doç. Dr. Ali Karakaş, Yrd. Doç. Dr. Taha Nas,
Yrd. Doç. Dr. Hacer Şahinalp, Yrd. Doç. Dr. Maşallah Turan, Doç. Dr. Veysi Ünverdi
* Soyadına göre alfabetik sıra | In alphabetical order

Yönetim Yeri | Head Office
Mardin Artuklu Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi
İletişim: Mardin Artuklu Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Üniversite Kampüsü,
Diyarbakır Yolu Üzeri, Artuklu/Mardin
Tlf: +90 482 212 42 20 Fax: +90 482 212 42 21
e-mail: artukluakademi@gmail.com - web: dergipark.gov.tr/artukluakademi

Dizgi ve Tasarım: Mustafa Akbaş

Baskı | Printing
Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Ltd. Şti.
13 Mart Mah. Özel İdare Müd. Ark. Sürücü Apt. No:3/B - Mardin
Tel&Fax: 0482 213 16 56 - 212 11 58 • www.mardinsesi.com.tr

Baskı Yeri ve Tarihi | Publication Place and Date
Mardin - Aralık 2017

Artuklu Akademi
SOBIAD **asos** **idealonline** **ISAM**
online kütüphane **İSİAM**
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

indeksleri tarafından taranmaktadır.

© Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi tarafından neşredilen Artuklu Akademi, yılda iki defa yayın yapan uluslararası hakemli bir dergidir. Dergide yer alan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergide yayımlanan yazılar izin alınmadan kısmen ya da tamamen başka bir yerde yayımlanamaz. | Journal of Artuklu Academia, which is published by Mardin Artuklu University, Faculty of Islamic Sciences, is a bi-annual international peer-reviewed journal. The all responsibility which is originated from articles and other texts, belongs to author of them. It is not permissible to publish all texts that published by journal partially or entirely.

Danışma Kurulu | Advisory Board

Alparslan Açıkgenç (Prof. Dr., Yıldız Teknik Ü.),
Ahmet Ağırakça (Prof. Dr., Mardin Artuklu Ü.),
Vecdi Akyüz (Prof. Dr., Marmara Ü.),
Ramazan Altıntaş (Prof. Dr., Necmettin Erbakan Ü.),
Kemal Ataman (Prof. Dr., Uludağ Ü.),
Bilal Aybakan (Prof. Dr., Marmara Ü.),
İrfan Aycan (Prof. Dr., Ankara Ü.),
Mehmet Bayraktar (Prof. Dr., Yeditepe Ü.),
Vecdi Bilgin (Prof. Dr., Uludağ Ü.),
Birgöl Bozkurt (Yrd. Doç. Dr., Mardin Artuklu Ü.),
Mehmet Ali Büyükkara (Prof. Dr., İstanbul Şehir Ü.),
İbrahim Çapak (Prof. Dr., İstanbul Ü.),
İhsan Çapcıoğlu (Doç. Dr., Ankara Ü.),
Bayram Ali Çetinkaya (Prof. Dr., İstanbul Ü.),
Şehmus Demir (Prof. Dr., Gaziantep Ü.),
Yaşar Düzenli (Prof. Dr., İstanbul Ü.),
Ahmet Erkol (Prof. Dr., Mardin Artuklu Ü.),
Zekeriya Güler (Prof. Dr., İstanbul Ü.),
Şinasi Gündüz (Prof. Dr., İstanbul Ü.),
Hayati Hökelekli (Prof. Dr., Uludağ Ü.),
Hakan Olgun (Doç. Dr. İstanbul Ü.),
Hanefi Özcan (Prof. Dr., Dokuz Eylül Ü.),
Metin Özdemir (Prof. Dr., Yıldırım Beyazıt Ü.),
Mehmet Sait Reçber (Prof. Dr., Ankara Ü.),
Necdet Tosun (Prof. Dr., Marmara Ü.),
Musa Yıldız (Prof. Dr., Gazi Ü.)

* Soyadına göre alfabetik sıra | In alphabetical order

İçindekiler | Contents

IX-X	Ahmet AĞIRAKÇA Editörden From Editor Takdim Yazısı
	Makaleler Articles
01-28	Veysi ÜNVERDİ Mu'tezile'nin İnanç Sistemi; Usûl-i Hamse/Beş İlke ve Arka Planı Mu'tazila's Faith System; Usûl-i Hamse/Five Principles and Background
29-50	Bayram KANARYA İbn Ebî Dâvud'un <i>Kitâbu'l-Mesâhif</i> İsimli Eseri Çerçevesinde Mushaf'ın Form Değişikliğinin Panoraması Panorama of Changing Mushaf's Form within the Framework of Ibn Ebî Dâvud's Book Named <i>Kitâb Al-Masâhif</i>
51-76	Fikret ÖZÇELİK Râvilerin Cerhine Delalet Eden Lafızlar: İbn Ebî Hâtim Örneği Words that Indicate the Disaffirmation of Narrators: Sample of Ibn Ebî Hatim
77-95	Metin KOÇHAN - Muhammet Fatih KILIÇ Matematik, İhvân-ı Safâ Felsefesinin Dayandığı Aksiyomatik Zemin midir? Is Mathematics an Axiomatic Ground for the Philosophy of İkhwân al-Şafâ'?
97-108	Memet Zeki UYANIK İslam Hukukunda Hapishane Çeşitleri, Hapishanenin Fiziki Şartları ve Personeli Types of Prison and Their Physical Conditions and Prison Staff in Islamic Law
109-134	Mehmet Aziz YAŞAR İslam Fıkhı Açısından Taziye Meselesi Üzerine Bir Değerlendirme An Evaluation on the Condolence According to Islamic Jurisprudence

135-160

Mehmet MÜFTÜOĞLU
Kur'an ve Sünnet Bağlamında Yaygın Din Eğitimi
Public Religious Education in the Context of the Qur'an and the Sunna

161-173

İbrahim AL-DIBOU | ابراهيم الديبو
منزلة الدليل الكلامي عند الشافعي بين النظرية والتطبيق
İmam Şâfiî'ye göre Teorik ve Pratik Açıdan Kelami Delilin Yeri
The Kalam Argument Form the Point of Theoretical and Practical
According to al-Shafii

Kitap Tanıtımı ve Kritiği | Book Notice and Review

177-179

İslâm Tarihinde Tartışmalı Konular

181-189

İslam Tarihinde İlk İktidar Mücadelesi

191-193

Kötülüğün Şeffaflığı, Aşım Fenomenler Üzerine Bir Deneme

194-198

Yayın ve Yazım İlkeleri

Editörden

Değerli Artuklu Akademi okuyucuları,

Artuklu Akademi dergimizin 8. sayısını sizlerle buluşturmanın haklı gururunu yaşıyoruz. 2014 yılından beri düzenli olarak yayımlanan dergimiz, sizlerin de değerli katkılarıyla sağlam ve kararlı adımlarla yayın hayatına devam etmektedir. Akademik teşvik kriterlerine sahip olan dergimiz daha önceden İsam Veritabanı, İdeal Online veri tabanlarında taranırken bu sayıdan itibaren Asos Sosyal Bilimler İndeksi ve Sobiad veri tabanlarında da taranmaya başlanmıştır. Dergimizin “Ulakbim” veri tabanı başvurusu tamamlanmış olup kısa süre sonra dergimiz “Ulakbim” tarafından da taranacaktır. Ayrıca yeni bir takım ulusal ve uluslararası indekslere ve veri tabanlarına başvurularımız önümüzdeki süreçte de devam edecektir.

8. sayımızda biri Arapça olmak üzere 8. makale yer almaktadır. Telif makaleler Kelâm, İslam Hukuku, Hadis, Din Eğitimi, İslam Felsefesi sahasında yazılmıştır. Doç. Dr. Veysi Ünverdi, “Mu’tezile’nin İnanç Sistemi; Usûl-i Hamse/Beş İlke ve Arka Planı” başlıklı makalesinde Mu’tezilî beş esaslı derli toplu biçimde irdelemiş ve ardından Mu’tezile’nin dinî söylemini analiz ederek beş esasın arka planı ile muhtevasını detaylı bir şekilde tahlile tabi tutmuştur. Dr. Bayram Kanarya, “İbn Ebî Dâvud’un “Kitâbu’l-Mesâhif” İsimli Eseri Çerçevesinde Mushaf’ın Form Değişikliğinin Panoraması” adlı çalışmada İbn Ebî Dâvud’un söz konusu eserini merkeze alarak Mushaf ile ilgili tarihi malumatı panoramik olarak sunmuş ve yeri geldikçe bunların Kur’an algısı ile ilişkisini kurmaya çalışmış ve önemli neticelere ulaşmıştır. Yrd. Doç. Dr. Fikret Özçelik, “Râvilerin Cerhine Delâlet Eden Lafızlar: İbn Ebî Hâtim Örneği” isimli makalesinde râvilerin cerhinde kullandığı terimler ve bunların anlamları üzerinde ayrıntılı bir şekilde bilgiler sunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. M. Zeki Uyanık, “İslam Hukukunda Hapishane Çeşitleri, Hapishanenin Fiziki Şartları ve Personeli” başlıklı çalışmasında ise İslam hukuku açısından hapis mekânlarının çeşitleri, fiziki şartları ve bu mekânlarda istihdam edilecek personelin özellikleri ve ücreti hakkında önemli bilgiler sunmuştur. Yrd. Doç. Dr. M. Fatih Kılıç ve Metin Koçhan’ın beraber kaleme aldığı “Matematik, İhvân-ı Safâ Felsefesinin Dayandığı Aksiyomatik Zemin midir?” adlı makalede IV/X. asırda Basra ve civarında bir felsefe topluluğu olarak yaşayan İhvân-ı Safâ’nın sıklıkla başvurduğu matematiği, kendi felsefeleri için tutarlı bir şekilde aksiyomatik zemin olarak kullanıp kullanmadıkları

soruşturulmuştur. Yrd. Doç. Dr. M. Aziz Yaşar, “İslam Fıkhı Açısından Taziye Meselesi Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmasında taziyenin fikhî değeri, meşruiyeti, taziyenin uygulanış yöntemleri, süresi, mekânı ve taziyede sakınılması gereken davranışlar ile ilgili önemli değerlendirmelere yer vermiştir. Dr. Mehmet Müftüoğlu ise “Kur’an ve Sünnet Bağlamında Yaygın Din Eğitimi” adlı çalışmasında Kur’an’ın eğitim metodunu ve Hz. Muhammed’in yirmi üç senelik peygamberliğinin Mekke ve Medine dönemi tebliğ ve eğitim faaliyetlerini mercek altına almıştır. Son olarak Doç. Dr. İbrahim el-Dibo’nun “İmam Şâfiî’ye göre Teorik ve Pratik Açından Kelâmî Delilin Yeri” isimli makalesinde İmam Şâfiî penceresinden kelimelerin itikâdî konularda hangi delilleri kullandığı meselesi tartışılmıştır.

Dergimizin 8. sayısının hazırlanmasında, çalışmalarını titizlikle oluşturup dergimizde yayınlamayı tercih eden kıymetli bilim adamlarımıza, makalelerin seçiminde katkı sağlayan tahkim heyetimizin birbirinden değerli üyelerine, sayı editörlerine ve diğer yayın kurulunda yer alan öğretim üyelerimize, sekreteryayı yürüten araştırma görevlilerine ve emeği geçen herkese en kalbi duygularıyla teşekkür ederim.

Son olarak yeni sayımız vesilesi ile de Artuklu Akademi dergisine olan katkı ve desteklerinizin artarak devam etmesini diler, selam, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA